

Sygn. akt **V Ca 1330/17**

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 marca 2018 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie V Wydział Cywilny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący:	SSO Maria Dudziuk
Sędziowie:	SO Bożena Miśkowiec SR del. Anna Kucharska (spr.)
Protokolant:	sekr. sądowy Katarzyna Dymiszkiwicz

po rozpoznaniu w dniu 22 marca 2018 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa Ł. M. i E. M.

przeciwko Bankowi (...) S.A. z siedzibą w W.

o zapłatę

na skutek apelacji powodów i pozwanego

od wyroku Sądu Rejonowego dla Warszawy-Mokotowa w W.

z dnia 3 stycznia 2017 r., sygn. akt I C 102/15

I. zmienia zaskarżony wyrok w punkcie 1 w ten sposób, że zasądza dodatkowo solidarnie na rzecz powodów E. M. i Ł. M. od pozwanego Banku (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. kwotę 2.827,53 zł (dwa tysiące osiemset dwadzieścia siedem złotych i pięćdziesiąt trzy grosze) wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od kwoty 628,34 zł (sześćset dwadzieścia osiem złotych i trzydzieści cztery grosze) za okres od dnia 14 stycznia 2016 roku do dnia zapłaty oraz wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od kwoty 2.199,19 zł (dwa tysiące sto dziewięćdziesiąt dziewięć złotych i dziewiętnaście groszy) za okres od dnia 26 września 2016 roku do dnia zapłaty;

II. oddala apelację powodów w pozostałym zakresie;

III. oddala apelację pozwanego;

IV. zasądza solidarnie na rzecz powodów E. M. i Ł. M. od pozwanego Banku (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. kwotę 1.942 (jeden tysiąc dziewięćset czterdzieści dwa) złote tytułem zwrotu kosztów postępowania w instancji odwoławczej.

Sygn. akt V Ca 1330/17

UZASADNIENIE

Powodowie E. M. i Ł. M. wystąpili przeciwko Bankowi (...) S.A. w W. z pozwem o orzeczenie nakazem zapłaty w postępowaniu upominawczym, że pozwany Bank (...) S.A. siedzibą w W. ma zapłacić solidarnie rzecz powodów w terminie dwóch tygodni od dnia doręczenia nakazu zapłaty łącznie kwotę 12.424,72 złotych, w tym kwotę 7.398 złotych z ustawowymi odsetkami od dnia 01 września 2010 roku oraz kwotę 5.026,72 złotych zapłaconą mu w ratach, z ustawowymi odsetkami od dnia następującego po dniu obciążenia rachunku powodów kwotą miesięcznej raty z tytułu ubezpieczenia niskiego wkładu własnego do dnia zapłaty. Przedmiotowe żądanie powodowie podtrzymali na wypadek stwierdzenia braku podstaw do wydania nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym albo wniesienia przez pozwanego sprzeciwu. Jednocześnie powodowie wniesli o zasądzenie na ich rzecz od pozwanego kosztów procesu.

W odpowiedzi na pozew pozwany Bank wniósł o oddalenie powództwa jako bezzasadnego oraz o zasądzenie na swoją rzecz solidarnie od powodów kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W piśmie procesowym z dnia 19 maja 2015 roku powodowie rozszerzyli powództwo o kwotę 1.570,85 złotych, zapłaconą w ratach od dnia 30 grudnia 2014 roku do dnia 04 maja 2015 roku, z ustawowymi odsetkami od dnia następującego po dniu obciążenia rachunku kwotą miesięcznej raty z tytułu ubezpieczenia niskiego wkładu własnego do dnia zapłaty.

W piśmie procesowym z dnia 05 listopada 2015 roku powodowie rozszerzyli powództwo o kwotę 1.885,02 złotych, zapłaconą w ratach po 314,17 zł od dnia 30 maja 2015 roku do dnia 30 października 2015 roku, z ustawowymi odsetkami od dnia następującego po dniu obciążenia rachunku kwotą miesięcznej raty z tytułu ubezpieczenia niskiego wkładu własnego do dnia zapłaty.

W piśmie procesowym z dnia 14 stycznia 2016 roku powodowie rozszerzyli powództwo o kwotę 628,34 złotych, zapłaconą w dwóch ratach po 314,17 złotych od dnia 30 listopada 2015 roku do dnia 30 grudnia 2015 roku, z ustawowymi odsetkami od dnia następującego po dniu obciążenia rachunku kwotą miesięcznej raty z tytułu ubezpieczenia niskiego wkładu własnego do dnia zapłaty.

W piśmie procesowym z dnia 26 września 2016 roku powodowie rozszerzyli powództwo o kwotę 2.199,19 zł, zapłaconą w ratach po dniu 14 stycznia 2016 roku, z ustawowymi odsetkami od dnia następującego po dniu obciążenia rachunku kwotą miesięcznej raty z tytułu ubezpieczenia niskiego wkładu własnego do dnia zapłaty.

Do zamknięcia rozprawy w dniu 06 grudnia 2016 roku strony podtrzymały dotychczasowe stanowiska.

Wyrokiem z dnia 03 stycznia 2017 roku Sąd Rejonowy dla Warszawy – Mokotowa w W.

I. zasądził od pozwanego Banku (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. solidarnie na rzecz powodów E. M. i Ł. M. kwotę 15.880,59 złotych:

-.

- z ustawowymi odsetkami od kwoty 9.637, 36 złotych od dnia 18 maja 2014 roku do dnia 31 grudnia 2015 roku oraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 1 stycznia 2016 roku do dnia zapłaty;
- z ustawowymi odsetkami od kwoty 314, 17 złotych od dnia 6 lipca 2014 roku do dnia 31 grudnia 2015 roku oraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 1 stycznia 2016 roku do dnia zapłaty;
- z ustawowymi odsetkami od kwoty 1.885,02 złotych od dnia 5 listopada 2015 roku do dnia 31 grudnia 2015 roku oraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 1 stycznia 2016 roku do dnia zapłaty;
- z ustawowymi odsetkami od kwoty 1.570, 85 złotych od dnia 19 maja 2015 roku do dnia 31 grudnia 2015 roku oraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 1 stycznia 2016 roku do dnia zapłaty;

II. w pozostałej części powództwo oddalił;

III. ustalił wysokość nieuiszczonej opłaty sądowej od pozwu w zakresie rozszerzonego powództwa na kwotę 173 złote;

IV. nakazał Skarbowi Państwa - kasie Sądu Rejonowego dla Warszawy - Mokotowa w W. pobrać od pozwanego Bank (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. kwotę 173 złote tytułem nieuiszczonej opłaty sądowej od pozwu;

V. zasądził od pozwanego Bank (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. solidarnie na rzecz powodów E. M. i Ł. M. kwotę 3.039 złotych tytułem zwrotu kosztów procesu, w tym kwotę 2.417 złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sąd Rejonowy ustalił w sprawie następujący stan faktyczny:

W dniu 31 lipca 2007 r. powodowie E. M. i Ł. M. jako kredytobiorcy zawarli z pozwanym Bankiem (...) S.A. z siedzibą w W. umowę o kredyt hipoteczny nr (...) indeksowany do kursu franka szwajcarskiego (CHF). Na podstawie przedmiotowej umowy pozwany udzielił kredytobiorcom kredytu w łącznej kwocie 479.658,36 zł, w tym na zakup nieruchomości na rynku pierwotnym kwotę 438.027,04 zł, na modernizację i remont nieruchomości kwotę 33.400,00 zł, na refinansowanie kosztów poniesionych na cele mieszkaniowe kwotę 4.424,51 zł. Obsługa udzielonego kredytu miała odbywać się za pośrednictwem rachunku bankowego powodów o numerze (...), prowadzonego przez pozwanego Bank. Na podstawie § 4 ust. 7 umowy kredytowej, z rachunku tego miały być potrącane wszystkie kwoty należne pozwanemu z tytułu spłaty kredytu przez powodów. Przy zawieraniu umowy kredytu hipotecznego nr(...) kredytobiorcy (powodowie) zostali poinformowani przez pozwanego Bank o warunkach kredytu hipotecznego indeksowanego kursem franka szwajcarskiego, opartego na zamiennej stopie procentowej oraz o ryzyku zmiany kursów franka szwajcarskiego. Występowanie ryzyka kursowego sprawia, że zarówno rata spłaty kredytu, jak i wysokość zadłużenia z tytułu zaciągniętego kredytu przeliczona na złoty polski może podlegać ciągłym wahaniom, w zależności od aktualnego kursu waluty obcej. Pozwany Bank poinformował również kredytobiorców (powodów) o ryzyku zmiany stóp procentowych. Wskazał, iż warto rozważyć zaciągnięcie długoterminowego kredytu w złotych jako korzystną alternatywę w stosunku do kredytów indeksowanych kursem franka szwajcarskiego. Pouczył, że rzeczywiste koszty obsługi długu mogą okazać się znacząco wyższe od wcześniej założonych. Informację tę kredytobiorcy (powodowie) przyjęli do wiadomości. Oświadczyli nadto, że po przedstawieniu im oferty kredytu hipotecznego w złotych polskich, nie chcą z niej skorzystać. W zawartej umowie strony ustaliły, że zabezpieczeniami kredytu będą: hipoteka kaucyjna łączna do sumy 815.419,21 zł na nabywanej przez powodów nieruchomości, cesja na pozwanego Bank praw z polisy ubezpieczeniowej od ognia i innych zdarzeń losowych nieruchomości, cesja na Bank praw z polisy ubezpieczeniowej na życie kredytobiorcy Ł. M., cesja na Bank praw z polisy ubezpieczeniowej na życie kredytobiorcy E. M., a nadto ubezpieczenie kredytu na podstawie umowy zawartej przez pozwanego Bank z Towarzystwem (...) S.A. - do czasu otrzymania przez Bank odpisu z księgi wieczystej nieruchomości z prawomocnym wpisem hipoteki ustanowionej na rzecz Banku, a także ubezpieczenie kredytu hipotecznego z niskim udziałem własnym kredytobiorcy na podstawie umowy zawartej przez Bank z Towarzystwem (...) S.A., dalej jako ubezpieczenie niskiego wkładu własnego. Zgodnie z § 9 ust. 7 i 9 ubezpieczenie miało obowiązywać do czasu, gdy saldo zadłużenia z tytułu udzielonego kredytu stanie się równe lub niższe niż kwota 404.259,20 zł, zaś kredytobiorcy (powodowie) zobowiązali się do zwrotu na rzecz kredytującego Banku kosztów tego ubezpieczenia za każdy kolejny 36 - cio miesięczny okres ochrony ubezpieczeniowej, jeżeli w ciągu tego okresu saldo zadłużenia z tytułu udzielonego kredytu nie stanie się równe lub niższe niż kwota 404.259,20 zł. O powyższym fakcie powodowie mieli zostać każdorazowo powiadomieni na piśmie. Koszt ubezpieczenia za pierwszy 36 - miesięczny okres kredytowania wyniósł 2.911,00 zł, którą to sumę kredytobiorcy (powodowie) uiszczyli bezpośrednio po udzieleniu im kredytu przez pozwanego Bank. W § 11 ust. 1 umowy kredytowej strony zastrzegły, iż wszelkie zmiany umowy wymagają zawarcia pisemnego aneksu do umowy pod rygorem nieważności (ze wskazaniem wyjątków od tej zasady), natomiast w zakresie nie uregulowanym umową zastosowanie mają postanowienia Regulaminu Kredytowania Osób Fizycznych w Ramach Usług (...) w Banku (...) S.A., o czym stanowił § 11 ust. 5 umowy. Integralną część przedmiotowej umowy kredytu stanowiły: wspomniany Regulamin Kredytowania Osób Fizycznych w Ramach Usług (...) w Banku (...) S.A., załącznik nr 3 do umowy kredytowej stanowiący pełnomocnictwo do wykonywania czynności w imieniu kredytobiorców

oraz Cennik Kredyt Hipoteczny/Pożyczka Hipoteczna. W § 7 ust. 1 i 2 Regulaminu Kredytowania, zastrzeżono, iż kredytobiorcy (powodowie) zobowiązani są zapłacić wszelkie opłaty i prowizje należne pozwanemu w związku z zawarciem umowy kredytu, określone w cenniku, a także zwrócić wszelkie koszty poniesione przez pozwanego w związku z realizacją umowy kredytu, łącznie z kosztami związanymi z ustanowieniem prawnych zabezpieczeń kredytu, przy czym § 7 ust. 6 Regulaminu Kredytowania stanowił, że opłata dotycząca refinansowania kosztów ubezpieczenia niskiego wkładu własnego określona została w cenniku obowiązującym w dniu zawarcia umowy. Z kolei załącznik nr 3 do umowy o kredyt hipoteczny stanowił faktycznie pełnomocnictwo, na mocy którego powodowie udzielili pozwanemu pełnomocnictwa do pobierania z należącego do nich rachunku bankowego opłat z tytułu refinansowania kosztów ubezpieczenia niskiego wkładu własnego w Towarzystwie (...) S.A. oraz pobierania składki za kolejne okresy ubezpieczenia wraz z okresem ubezpieczenia, w którym saldo zadłużenia z tytułu kredytu stanie się mniejsze lub równe kwocie 80 % wartości nieruchomości. Kredyt udzielony powodom na podstawie umowy o nr (...) został objęty ochroną ubezpieczeniową z tytułu niskiego wkładu własnego, świadczoną przez Towarzystwo (...) S.A. Towarzystwo (...) S.A. z siedzibą w W. została przejęta przez Towarzystwo (...) S.A. z siedzibą w W.. Następnie, w dniu 19 lipca 2010 r. pomiędzy pozwanym Bankiem (...) S.A. z siedzibą w W., a Towarzystwem (...) S.A. we W. została zawarta umowa ubezpieczenia niskiego wkładu portfela kredytów hipotecznych. Przedmiotową umową ubezpieczenia objęty został również kredyt o nr (...) zawarty przez powodów z pozwanym Bankiem. Pozwany i powodowie nie zmienili treści pierwotnej umowy kredytowej poprzez zawarcie aneksu w zakresie zmiany ubezpieczyciela z Towarzystwa (...) S.A. z siedzibą w W. na Towarzystwo (...) S.A. we W.. Towarzystwo (...) S.A. asekurowało niski wkład własny kredytobiorców (powodów) w następujących okresach: od dnia 01 sierpnia 2010 r. do dnia 31 lipca 2013 r., od dnia 01 sierpnia 2013 r. do dnia 30 czerwca 2014 r., od dnia 01 lipca 2014 r. do dnia 31 lipca 2016 r. Pismem z dnia 27 maja 2010 r. pozwany poinformował powodów, że w wypadku, gdy do dnia 30 sierpnia 2010 r. saldo zadłużenia kredytu nie osiągnie poziomu wskazanego w umowie kredytowej, w dniu 31 sierpnia 2010 r. obciąży rachunek bankowy wskazany w umowie opłatą z tytułu zwrotu kosztów ubezpieczenia niskiego wkładu własnego za kolejny 36 - miesięczny okres ochrony ubezpieczeniowej. Pozwany poinformował ich również, że według stanu na dzień 30 kwietnia 2010 r. szacunkowa wysokość składki ubezpieczenia niskiego wkładu własnego wyniesie 7.124,00 zł. W dniu 31 sierpnia 2010 r. pozwany Bank obciążył rachunek bankowy kredytobiorców (powodów) opłatą z tytułu zwrotu kosztów ubezpieczenia niskiego wkładu własnego za kolejny 36 - miesięczny okres ochrony ubezpieczeniowej kwocie 7.398,00 zł. Następnie, pismem z dnia 28 maja 2013 r. pozwany poinformował powodów, że w wypadku, gdy do dnia 29 sierpnia 2013 r. saldo zadłużenia kredytu nie osiągnie poziomu wskazanego w umowie kredytowej, w dniu 30 sierpnia 2010 r. obciąży ich rachunek bankowy wskazany w umowie opłatą z tytułu zwrotu kosztów ubezpieczenia niskiego wkładu własnego za kolejny 36 - miesięczny okres ochrony ubezpieczeniowej. Pozwany poinformował również, że według stanu na dzień 30 kwietnia 2013 r. szacunkowa wysokość składki ubezpieczenia niskiego wkładu własnego wynosi 9.469,00 zł. Kolejno, pismami z dnia 15 lipca 2013 r. oraz z dnia 08 sierpnia 2013 r. pozwany ponownie poinformował powodów, że w wypadku, gdy do dnia 29 sierpnia 2013 r. saldo zadłużenia kredytu nie osiągnie poziomu wskazanego w umowie kredytowej, w dniu 30 sierpnia 2010 r. obciąży rachunek bankowy wskazany w umowie opłatą z tytułu zwrotu kosztów ubezpieczenia niskiego wkładu własnego za kolejny 36 - miesięczny okres ochrony ubezpieczeniowej. Pozwany poinformował również, że według stanu na dzień sporządzenia pisma z dnia 08 sierpnia 2013 r. szacunkowa wysokość składki ubezpieczenia niskiego wkładu własnego wynosi 9.694,00 zł, ale kredytobiorcy mogą zawrzeć z Bankiem porozumienie o rozłożeniu tej kwoty na raty w wysokości po 314,17 zł miesięcznie. W dniu 19 sierpnia 2013 r. powodowie i pozwany zawarli porozumienie do umowy kredytu hipotecznego o nr (...). Zgodnie z jego treścią, wobec kontynuacji ochrony ubezpieczeniowej z tytułu niskiego wkładu własnego oraz obowiązku kredytobiorców zwrotu na rzecz Banku kosztów ubezpieczenia za kolejny 36 - cio miesięczny okres ubezpieczenia, strony porozumienia postanowiły, że obciążająca powodów opłata z tytułu refinansowania kosztów ubezpieczenia niskiego wkładu własnego zostanie wyliczona zgodnie ze wzorem przedstawionym w porozumieniu za cały okres 36 miesięcy ubezpieczenia, a następnie rozłożona na 36 równych, miesięcznych rat. Od daty zawarcia porozumienia, tj. od dnia 19 sierpnia 2013 r. opłata za okres 36 miesięcy z tytułu refinansowania kosztów ubezpieczenia niskiego wkładu własnego miała być ustalana według następującego wzoru: [(saldo kredytu według stanu z ostatniego dnia roboczego miesiąca kończącego się okresu ubezpieczenia x kurs sprzedaży z ostatniego dnia roboczego miesiąca kończącego się okresu ubezpieczenia) - 80% wartości nieruchomości stanowiącej przedmiot zabezpieczenia kredytu] x 3,5% zgodnie z opłatą z aktualnie obowiązującego Cennika Kredyt Hipoteczny/Pożyczka Hipoteczna. Z kolei rata miesięczna z tytułu

refinansowania kosztów ubezpieczenia niskiego wkładu własnego była równa wysokości opłaty za okres 36 miesięcy z tytułu refinansowania kosztów ubezpieczenia niskiego wkładu własnego (zgodnie z powyższym wzorem) podzielonej przez 36, przy czym miała być zaokrąglona do pełnych groszy, zgodnie z zasadami matematyki. Miesięczne raty opłaty miały być odtąd pobierane 30 dnia każdego miesiąca przez okres 36 miesięcy, z wyłączeniem lutego, za który rata miała być pobrana ostatniego dnia miesiąca, z rachunku osobistego wskazanego w umowie kredytowej do obsługi prowizji i opłat, począwszy od miesiąca, w którym rozpoczęła się kontynuacja ubezpieczenia. Jeżeli w trakcie 36 - miesięcznego okresu ubezpieczenia, stosunek kwoty kredytu pozostającej do spłaty do wartości nieruchomości stanie się równy lub niższy niż kwota wskazana w umowie kredytowej, pozwany zobowiązał się zaprzestać pobierania opłaty za kolejne pełne miesiące kalendarzowe. Jednocześnie powodowie udzielili pozwanemu pełnomocnictwa z prawem pełnej substytucji dla upoważnionych pracowników, do pobierania w okresie obowiązywania porozumienia z jakiegokolwiek rachunku bankowego prowadzonego przez pozwanego na rzecz powodów, przed wszystkimi płatnościami, z wyjątkiem tytułów wykonawczych realizowanych w trybie egzekucji sądowej lub administracyjnej, rat miesięcznych opłat z tytułu refinansowania kosztów ubezpieczenia przez Bank niskiego wkładu własnego w towarzystwie ubezpieczeń, z którym Bank współpracuje. Pobranie ww. kwot nie wymagało dodatkowych dyspozycji kredytobiorców (powodów). W okresie od dnia 30 sierpnia 2013 r. do dnia 19 grudnia 2014 r. pozwany obciążył rachunek bankowy kredytobiorców (powodów) ratami miesięcznymi opłaty z tytułu zwrotu kosztów ubezpieczenia niskiego wkładu własnego za kolejny 36 - miesięczny okres ochrony ubezpieczeniowej w kwotach po 314,17 zł każda rata, tj. łączną kwotą 5.026,72 zł. W okresie od dnia 31 grudnia 2014 r. do dnia 01 maja 2015 r. pozwany Bank obciążył rachunek bankowy kredytobiorców (powodów) ratami miesięcznymi opłaty z tytułu zwrotu kosztów ubezpieczenia niskiego wkładu własnego za kolejny 36 - miesięczny okres ochrony ubezpieczeniowej w kwotach po 314,17 zł każda rata, tj. łączną kwotą 1.570,85 zł. W okresie od dnia 31 maja 2015 r. do dnia 31 października 2015 r. pozwany Bank obciążył rachunek bankowy kredytobiorców (powodów) ratami miesięcznymi opłaty z tytułu zwrotu kosztów ubezpieczenia niskiego wkładu własnego za kolejny 36 - miesięczny okres ochrony ubezpieczeniowej w kwotach po 314,17 zł każda rata, tj. łączną kwotą 1.885,02 zł. W okresie od dnia 01 grudnia 2015 r. do dnia 31 grudnia 2015 r. pozwany Bank obciążył rachunek bankowy kredytobiorców (powodów) ratami miesięcznymi opłaty z tytułu zwrotu kosztów ubezpieczenia niskiego wkładu własnego za kolejny 36 - miesięczny okres ochrony ubezpieczeniowej w kwotach po 314,17 zł każda rata, tj. łączną kwotą 628,34 zł. W okresie od dnia 31 stycznia 2016 r. do dnia 31 lipca 2016 r. pozwany Bank obciążył rachunek bankowy kredytobiorców (powodów) ratami miesięcznymi opłaty z tytułu zwrotu kosztów ubezpieczenia niskiego wkładu własnego za kolejny 36 - miesięczny okres ochrony ubezpieczeniowej w kwotach po 314,17 zł, tj. łączną kwotą 2.199,19 zł. Towarzystwo (...) S.A., w czasie gdy asekurowało niski wkład własny kredytobiorców (powodów) w okresach od dnia 01 sierpnia 2010 r. do dnia 31 lipca 2013 r., od dnia 01 sierpnia 2013 r. do dnia 30 czerwca 2014 r. oraz od dnia 01 lipca 2014 r. do dnia 31 lipca 2016 r., otrzymało od pozwanego Banku składki na ubezpieczenie w wysokości: 4.192,00 zł, 1.677,83 zł oraz 7.854,25 zł. W dniu 25 maja 2016 r. pomiędzy pozwanym Bankiem a Towarzystwem (...) S.A. V. (...) została zawarta umowa ubezpieczenia niskiego wkładu portfela kredytów hipotecznych. Przedmiotową umową ubezpieczenia objęty został również kredyt o nr (...) zawarty przez kredytobiorców (powodów) z pozwanym Bankiem, od dnia 01 maja 2016 r. W związku z powyższym, składka ubezpieczeniowa w kwocie 1.256,68 zł (4 x 314,17 zł), refinansowana przez powodów w okresie od dnia 01 maja 2016 r. przekazywana była zgodnie z postanowieniami umowy kredytu hipotecznego, tj. na rzecz następcy prawnego Towarzystwa (...) S.A. Pismem z dnia 10 kwietnia 2014 r. kredytobiorcy (powodowie) wezwali pozwanego Bank do zapłaty na ich rzecz kwoty 7.124,00 zł oraz kwoty 2.513,36 zł wraz z ustawowymi odsetkami z tytułu nienależnie pobranych środków pieniężnych na refinansowanie kosztów ubezpieczenia niskiego wkładu własnego ich kredytu hipotecznego o nr (...) r. z dnia 31 lipca 2007 r. W odpowiedzi na powyższe wezwanie, sporządzonej w dniu 18 kwietnia 2014 r., pozwany Bank odmówił spełnienia żądanego świadczenia, powołując się przy tym na zapisy umowy kredytu hipotecznego o nr (...) r. z dnia 31 lipca 2007 r. oraz porozumienia z dnia 19 sierpnia 2013 r. Następnie, powodowie ponowili wezwanie do zapłaty w piśmie datowanym na 21 maja 2014 r., domagając się zapłaty na ich rzecz kwoty 7.124,00 zł oraz kwoty 2.827,53 zł wraz z ustawowymi odsetkami z tytułu nienależnie pobranych środków pieniężnych na refinansowanie kosztów ubezpieczenia niskiego wkładu własnego ich kredytu hipotecznego o nr (...) r. z dnia 31 lipca 2007 r. W odpowiedzi na powyższe wezwanie, sporządzonej w dniu 06 czerwca 2014 r. pozwany Bank odmówił spełnienia roszczenia powodów.

Przy tak ustalonych okolicznościach faktycznych Sąd Rejonowy uznał, iż powództwo zasługiwało na uwzględnienie w znacznej części. Sąd Rejonowy wskazał, że powodowie domagali się zwrotu sum pobranych przez pozwanego z tytułu refinansowania kosztów ubezpieczenia niskiego wkładu własnego zaciągniętego przez nich kredytu hipotecznego. Na poparcie swojego żądania powodowie przedstawili argumentację dwojakiego rodzaju. Ich zdaniem pobrane przez pozwanego kwoty stanowiły świadczenie nienależne w rozumieniu art. 410 § 2 k.c. w zw. z art. 405 k.c. bowiem zapisy umowy kredytowej łączącej strony oraz stanowiącego integralną część kontraktu regulaminu kredytowania, dotyczące obciążenia ich obowiązkiem zwrotu pozwanemu kosztów ubezpieczenia niskiego wkładu własnego, stanowiły niedozwolone postanowienia umowne w rozumieniu art. 385¹ k.c. Sąd Rejonowy zaznaczył przy tym, że powodowie nie kwestionowali zasadności istnienia w umowie jako takiego zabezpieczenia w postaci ubezpieczenia niskiego wkładu własnego, ale nałożenie wyłącznie na nich jako kredytobiorców obowiązku ponoszenia kosztów tegoż ubezpieczenia oraz konsekwencji jakie to wywoływało w ich sferze majątkowej. Wskazywali również, iż postanowienia umowy i Regulaminu Kredytowania są sformułowane nieprecyzyjnie i nie zawierają wyczerpujących informacji co do konstrukcji ubezpieczenia. Po drugie powodowie podnosili, że w okresie pobrania od nich składek na ubezpieczenie niskiego wkładu własnego podmiotem udzielającym ochrony ubezpieczeniowej pozwanemu było inne towarzystwo ubezpieczeń niż przewidziane w umowie o kredyt hipoteczny oraz w pełnomocnictwie stanowiącym załącznik do umowy - tj. Towarzystwo (...) S.A. z siedzibą we W., a nie Towarzystwo (...) S.A. - obecnie (...) S.A. Z kolei pozwany, nie kwestionując wywiezionego powództwa co do wysokości, zaprzeczał żądaniu powodów co do zasady twierdząc, że w zawartej umowie powodowie przyjęli na siebie zobowiązanie do zwrotu na rzecz pozwanego kosztów ubezpieczenia niskiego wkładu własnego; gdyby zaś nie zgodzili się na to obciążenie, do zawarcia umowy kredytowej w ogóle by nie doszło. Pozwany podnosił, że kwestionowane przez powodów klauzule są zgodne z dobrymi obyczajami i nie naruszają żadnych ich interesów. Odnosząc się z kolei do zarzutu zmiany towarzystwa ubezpieczeń pozwany argumentował, że taka zamiana ma wyłącznie charakter techniczny, a nie wiąże się z powstaniem lub kształtowaniem jakichkolwiek zobowiązań stron umowy kredytowej. Istotą ubezpieczenia niskiego wkładu własnego jest udzielenie ochrony Bankowi, a nie kredytobiorcom, toteż okoliczność, który ubezpieczyciel świadczy ochronę ubezpieczeniową jest dla nich rzeczą obojętną. Nadto pozwany wskazał, że prawidłowa wykładnia umowy kredytowej i regulaminu kredytowania osób fizycznych prowadzi do wniosku, że powodowie byli zobowiązani do zwrotu kosztów ubezpieczenia niskiego wkładu własnego niezależnie od tego, z jakim zakładem ubezpieczeń bank zawarł umowę ubezpieczenia. Jednocześnie podniósł, iż w porozumieniu z dnia 19 sierpnia 2013 r. powodowie udzieli pozwanemu pełnomocnictwa do pobierania z ich rachunku opłaty z tytułu refinansowania składki za ubezpieczenie niskiego wkładu własnego uiszczanej na rzecz tego ubezpieczyciela, z którym bank współpracuje. Z takiej treści porozumienia pozwany wywodził, że powodowie wyrazili zgodę na zmianę ubezpieczyciela.

Zdaniem Sądu Rejonowego tylko drugi z podniesionych przez powodów zarzutów jest trafny aczkolwiek nie w zakresie wskazania podstawy prawnej żądania. Uzasadniając powyższą ocenę Sąd Rejonowy uwzględnił przede wszystkim treść § 9 pkt 7 i 9 łączącej strony umowy kredytowej. W przywołanym postanowieniu umowy strony ustaliły, że powodowie jako kredytobiorcy zobowiązani są do zwrotu pozwanemu kosztów ubezpieczenia niskiego wkładu własnego świadczonego przez Towarzystwo (...) S.A., na podstawie umowy zawartej pomiędzy pozwanym a wspomnianym towarzystwem ubezpieczeń za kolejny 36 - cio miesięczny okres ochrony ubezpieczeniowej, jeżeli w ciągu okresu 36 miesięcy ochrony ubezpieczonej saldo zadłużenia z tytułu udzielonego kredytu nie stanie się równe lub niższe niż 404.259,20 zł. Zdaniem Sądu Rejonowego treść umowy stron w tym zakresie jest jednoznaczna i nie wywołuje żadnych wątpliwości interpretacyjnych. W konsekwencji, wbrew stanowisku pozwanego, nie zachodzi konieczność stosowania wykładni treści umowy w sposób określony w art. 65 § 2 k.c. Trzeba stanowczo wskazać, że wykładnia treści umowy jest konieczna jedynie wówczas, gdy jej zapisy są niejasne - zgodnie z zasadą *clara non sunt interpretanda* (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 lipca 2008 r., III CSK 65/2008). Taka sytuacja w ocenie Sądu Rejonowego nie zachodzi w niniejszej sprawie. Na podstawie umowy kredytowej powodowie zobowiązali się do zwrotu pozwanemu kosztów ubezpieczenia niskiego wkładu własnego udzielonego Bankowi wyłącznie przez Towarzystwo (...) S.A. Skoro więc ochrony ubezpieczeniowej w tym zakresie udzielił inny ubezpieczyciel, tj. Towarzystwo (...) S.A., co pozostawało poza sporem stron, to zgodnie z treścią umowy, powodowie nie są zobowiązani do zwrotu pozwanemu kosztów ubezpieczenia z tego tytułu. Nadto jasny i klarowny jest również zapis § 11 pkt 5 umowy o kredyt hipoteczny,

w którym wskazano, że regulamin umowy kredytowej ma zastosowanie jedynie w kwestiach nieuregulowanych w umowie. Przedmiotowe postanowienie jest o tyle istotne bo § 7 ust. 2 i 5 regulaminu stanowi, iż kredytobiorca zobowiązany jest zwrócić Bankowi wszelkie koszty poniesione w związku z realizacją umowy kredytu, łącznie z kosztami związanymi z ustanowieniem prawnych zabezpieczeń kredytu, w tym koszty ubezpieczenia niskiego wkładu własnego. Jednak z § 11 pkt 5 umowy kredytowej wynika, iż pomiędzy postanowieniami umowy, a postanowieniami regulaminu zachodzi relacja tego typu, że w przypadku uregulowania danej kwestii w umowie, postanowienia regulaminu nie mają zastosowania. Zatem skoro umowa regulowała zobowiązanie powodów z tytułu ponoszenia kosztów ubezpieczenia niskiego wkładu własnego w sposób szczegółowy, to regulamin nie ma zastosowania w zakresie określenia treści zobowiązania powodów, a jedynie w zakresie jego wysokości - czyli w kwestii nieuregulowanej w umowie. Przy czym postanowienia umowy i regulaminu uzupełniają się i nie zachodzi pomiędzy nimi sprzeczność, stąd nie ma konieczności stosowania dyspozycji art. 385 § 1 k.c. Za ustaleniem, że powodowie byli zobowiązani do zwrotu pozwanemu kosztów ubezpieczenia niskiego wkładu własnego udzielonego wyłącznie przez Towarzystwo (...) S.A., przemawia pośrednio także treść załącznika nr 3 do umowy - tj. pełnomocnictwa udzielonego pozwanemu przez powodów. W punkcie 9 tego dokumentu wskazano bowiem jednoznacznie, iż pozwany Bank (oraz jego pracownicy) upoważnieni są do pobrania z rachunku powodów składek z tytułu kosztów ubezpieczenia niskiego wkładu własnego udzielonego pozwanemu jedynie przez Towarzystwo (...) S.A., a nie jakiegokolwiek inny zakład ubezpieczeń. Wskazując na powyższą argumentację Sąd Rejonowy stwierdził, że na podstawie umowy kredytowej powodowie byli zobowiązani do zwrotu pozwanemu kosztów ubezpieczenia niskiego wkładu własnego wyłącznie w przypadku, gdy ochrona ubezpieczeniowa świadczona była przez Towarzystwo (...) S.A., a nie przez innego ubezpieczyciela - tj. Towarzystwo (...) S.A. Wbrew stanowisku pozwanego, objęcie treścią umowy konkretnego ubezpieczyciela ma znaczenie dla oceny praw i obowiązków stron umowy. Sąd Rejonowy zwrócił przy tym uwagę, iż na etapie wykonywania umowy pozwany mógł zaproponować powodom zmianę treści spornego uregulowania we właściwym trybie, tj. w formie pisemnego aneksu do umowy (co przewidywał § 11 pkt 1 umowy). Jednakże Bank nie wykorzystał tej możliwości. Według Sądu Rejonowego pozwany nie dochował w tym zakresie należytej staranności jakiej niewątpliwie można i należy oczekiwać od profesjonalisty w obrocie gospodarczym. Trzeba wskazać, że umowa generalna z (...) S.A. nie obowiązywała w 2010 r., a została ponownie zawarta dopiero w maju 2016 r. Pozwany miał więc wystarczająco dużo czasu na modyfikację pierwotnej umowy kredytowej, a skoro tego nie zrobił, nie znajduje jakiegokolwiek uzasadnienia obciążenie powodów obowiązkiem finansowania składki ubezpieczeniowej na rzecz podmiotu, który nie jest przewidziany w umowie. Obowiązku prawidłowego uregulowania tej kwestii nie wyczerpuje treść postanowienia zawartego w porozumieniu stron z dnia 19 sierpnia 2013 r., z którego pozwany wywodził, iż powodowie zgodzili się na zmianę ubezpieczyciela. Odmawiając racji takiemu twierdzeniu w pierwszej kolejności Sąd Rejonowy zauważył, iż w terminie zawarcia porozumienia powodowie nie mieli wiedzy z jakim towarzystwem ubezpieczeń współpracuje pozwany Bank. Po drugie, strony nie uchyliły przedmiotowym porozumieniem § 9 pkt 7 i 9 umowy kredytowej, z którego wynika, iż ubezpieczycielem asekurującym niski wkład własny jest Towarzystwo (...) S.A. W tym stanie rzeczy, nie można w sposób uprawniony twierdzić, że pełnomocnictwem z dnia 19 sierpnia 2013 r. strony zmieniły postanowienia umowne, które mają w tej sprawie decydujące znaczenie. Porozumienie modyfikowało umowę wyłącznie w kwestii wysokości oraz sposobu pobierania spornych opłat z tytułu refinansowania kosztów ubezpieczenia niskiego wkładu własnego. Z tego względu, zdaniem Sądu, także po dacie zawarcia wskazanego wyżej porozumienia, powodowie byli zobowiązani do zwrotu kosztów ubezpieczenia niskiego wkładu własnego wyłącznie na rzecz Towarzystwa (...) S.A., a nie jakiegokolwiek „towarzystwa ubezpieczeń, z którym Bank współpracuje”. Skoro pozwany pobrał od powodów środki na pokrycie ubezpieczenia niskiego wkładu własnego w innym towarzystwie ubezpieczeń niż przewidywała łącząca strony umowa, wykonał swoje zobowiązanie umowne nienależycie w rozumieniu art. 471 kc.

Zdaniem Sądu Rejonowego pozwany wykonał nienależycie zobowiązanie do obciążenia powodów kosztami ubezpieczenia niskiego wkładu własnego z dwóch powodów: po pierwsze, pobrał od powodów środki finansowe na refinansowanie kosztów ubezpieczenia niskiego wkładu własnego w innym towarzystwie ubezpieczeń niż przewidywała umowa kredytowa; po drugie, pobrał od powodów środki finansowe w kwocie większej niż zapłacona Towarzystwu (...) S.A. z tytułu świadczenia przez nie ubezpieczenia niskiego wkładu własnego.

Poczynione w sprawie ustalenia faktyczne doprowadziły Sąd Rejonowy do wniosku, że od 2010 roku do 2016 roku pozwany pobrał od powodów łącznie kwotę 18.708,12 zł z tytułu refinansowania kosztów ubezpieczenia niskiego wkładu własnego, co wynika z sumowania kwot: 7.398 zł, 5.026,72 zł, 1.885,02 zł, 1.570,85 zł, 628,34 zł, 2.199,19 zł. Z tej sumy, na ubezpieczenie niskiego wkładu własnego w Towarzystwie (...) S.A.(...) (...), pozwany odprowadził kwotę 1.256,68 zł (4 raty po 314,17 zł) z pobranej w 2016 r. kwoty 2.199,19 zł. Z kolei na rzecz Towarzystwa (...) S. A. pozwany odprowadził faktycznie kwotę 13.724,08 zł (co wynika z rachunku (...).192 + 1.677,83 zł + 7.854,25 zł), choć pobrał z tytułu refinansowania składki na rzecz tego towarzystwa kwotę 15.566, 42 zł (co wynika z rachunku 7.398 zł + 5.026,72 + 1.570, 85 zł + 1.885,02 zł + 628,34 zł + 942,51 zł, stanowiącą różnicę między kwotą 2.199,19 zł jako pobraną a kwotą 1256,68 zł odprowadzoną z tej kwoty na rzecz Towarzystwa (...) S.A.). W tym stanie rzeczy, Sąd Rejonowy uwzględnił roszczenie powodów w zakresie żądania zwrotu pobranych od nich opłat z tytułu refinansowania składek na ubezpieczenie niskiego wkładu własnego na rzecz Towarzystwa (...) S. A., w tym w szczególności opłat przekraczających wysokość składek uiszczonych na rzecz tego Towarzystwa. Przy czym, Sąd Rejonowy wskazał, że w wyroku zasądził na rzecz powodów kwotę 15.880,59 zł zamiast 17.451,44 zł. Kwota 17.451,44 zł stanowi różnicę między kwotą 18.708,12 zł pobranych opłat, a kwotą składki w wysokości 1.256,68 złotych odprowadzonej na rzecz Towarzystwa (...) S.A. Tego rodzaju błąd nie mógł jednak w ocenie Sądu Rejonowego podlegać usunięciu w drodze sprostowania na podstawie art. 350 § 1 kpc.

Sąd Rejonowy oddalił natomiast powództwo w zakresie kwoty 1.256,68 zł odprowadzonej na rzecz Towarzystwa (...) S.A.w 2016 r. oraz - w części - w zakresie żądania o zapłatę odsetek.

Uzasadniając tego rodzaju rozstrzygnięcie, Sąd Rejonowy za nietrafne uznał zarzuty powodów dotyczące abuzywności zapisu § 9 pkt 9 umowy kredytowej. Sąd Rejonowy doszedł do przekonania, że postanowienie umowy przewidujące konieczność poniesienia przez powodów kosztów ubezpieczenia niskiego wkładu własnego nie kształtuje praw i obowiązków powodów jako konsumentów w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami rażąco naruszając ich interesy w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c. Zdaniem Sądu Rejonowego analizowana umowa stanowi wzorzec umowy autorstwa pozwanego, a postanowienia dotyczące obciążenia powodów obowiązkiem refinansowania kosztów ubezpieczenia niskiego wkładu własnego nie były z nimi indywidualnie negocjowane, a w każdym razie pozwany tego faktu nie udowodnił, jak tego wymaga art. 385 (1) § 4 kc. Jednak Sąd Rejonowy nie podzielił zarzutu powodów o braku ekwiwalentności świadczenia z tytułu refinansowania składki ubezpieczenia niskiego wkładu własnego. Ekwiwalentność tego świadczenia wyraża się w dostępie powodów do pieniądza, w możliwości uzyskania wyżej kwoty kredytu, której nie otrzymaliby, gdyby nie ubezpieczenie niskiego wkładu własnego. Takie stanowisko znajduje również uzasadnienie w treści uzasadnienia wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie - Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 06 sierpnia 2009 r. w sprawie oznaczonej sygn. akt XVII AmC 624/09. Ponadto, Sąd Rejonowy przyznał rację pozwanemu, że skoro ubezpieczenie niskiego wkładu własnego stanowi substytut własnego kapitału, którym powodowie nie dysponowali zawierając umowę kredytową, to powinni oni przynajmniej ponosić koszty tego ubezpieczenia właśnie jako ekwiwalentu niskiego wkładu własnego. Zadaniem Sądu Rejonowego nie prowadzi do rażącego naruszenia interesów konsumentów również to, że umowa ubezpieczenia zabezpiecza wyłącznie interes Banku, a powodowie ponoszą jej koszty. Nie są to bowiem, jak podnoszą powodowie, koszty prowadzenia działalności gospodarczej, które pozwany przerzucił na powodów, ale koszty ustanowienia dozwolonego przez prawo zabezpieczenia. Zupełnie inną kwestią jest natomiast pobranie przez Bank od powodów opłaty w wyższej wysokości niż odprowadzana do ubezpieczyciela z tytułu ubezpieczenia niskiego wkładu własnego. Jednak takie działanie pozwanego nie powoduje abuzywności postanowienia umowy, w którym przewidziano obowiązek refinansowania przez kredytobiorców składek z tytułu ubezpieczenia niskiego wkładu własnego, ale stanowi nienależyte wykonanie zobowiązania umownego przez pozwanego. Na podstawie umowy kredytowej pozwany był bowiem uprawniony wyłącznie do pobierania od powodów opłaty na poczet refinansowania kosztów ubezpieczenia. Co więcej, Sąd Rejonowy uznał, że kwestionowane postanowienie umowy nie było niezgodne z dobrymi obyczajami w chwili zawarcia umowy w rozumieniu art. 385 (2) kc, a stawiany w tym zakresie zarzut jest podjętą przez powodów próbą złagodzenia negatywnych finansowych konsekwencji znacznego wzrostu kursu franka szwajcarskiego, który spowodował także znaczny wzrost kosztów ubezpieczenia niskiego wkładu własnego. Jak wykazało postępowanie dowodowe, powodowie zostali w sposób wyczerpujący poinformowani o ryzyku kursowym i nie mogą się uchylić od ponoszenia jego

konsekwencji tylko dlatego, że koszty zawartej umowy kredytowej istotnie wzrosły. Ostatecznie więc nie można było przyjąć, że uregulowanie kreujące obowiązek powodów, jako kredytobiorców, zwrotu pozwanemu kosztów ubezpieczenia, miało w rozpoznawanym przypadku charakter klauzuli abuzywnej w rozumieniu art. 385¹ k.c.

Sąd Rejonowy wskazał, że okres, od którego zasądzone zostały odsetki ustawowe wynika z uregulowania art. 481 § 1 k.c. Termin powstania obowiązku świadczenia z tytułu nienależytego wykonania umowy określa termin umowny, któremu dłużnik uchybił, a ewentualnie termin określony w wezwaniu do zapłaty, przy czym taka sytuacja miała miejsce w niniejszej sprawie. W rozpoznawanej sprawie powodowie przed wniesieniem pozwu wezwali pozwanego pismem z dnia 10 kwietnia 2014 r. do zapłaty na ich rzecz kwoty 7.124 zł oraz kwoty 2.513,36 zł wraz z ustawowymi odsetkami z tytułu nienależnie pobranych środków pieniężnych na refinansowanie kosztów ubezpieczenia niskiego wkładu własnego ich kredytu hipotecznego o nr (...)r. z dnia 31 lipca 2007 r. Niemniej jednak powodowie nie przedstawili dowodu na potwierdzenie doręczenia tego pisma pozwanemu, stąd jako termin, w którym pozwany dowiedział się o roszczeniu powodów, Sąd Rejonowy przyjął dzień sporządzenia odpowiedzi na to wezwanie, tj. dzień 18 kwietnia 2014 r. Sąd Rejonowy uznał, że w terminie jednego miesiąca po upływie tego terminu pozwany niewątpliwie pozostawał w opóźnieniu ze spełnieniem świadczenia i zasądził odsetki ustawowe od kwoty 9.637,36 zł, objętej wezwaniem do zapłaty, od dnia 18 maja 2014 roku do dnia 31 grudnia 2015 r. Następnie, powodowie pismem datowanym na 21 maja 2014 r., domagali się od pozwanego zapłaty na ich rzecz kwoty 7.124,00 zł oraz kwoty 2.827,53 zł wraz z ustawowymi odsetkami. Tutaj także powodowie nie przedstawili dowodu potwierdzającego doręczenie wezwania pozwanemu, stąd jako termin, w którym pozwany dowiedział się o roszczeniu powodów w większym rozmiarze, Sąd Rejonowy przyjął datę sporządzenia odpowiedzi na to wezwanie, tj. dzień 06 czerwca 2014 r. Sąd Rejonowy uznał, że w terminie jednego miesiąca po upływie tego terminu pozwany niewątpliwie pozostawał w opóźnieniu ze spełnieniem świadczenia w zakresie dochodzonej tym wezwaniem kwoty 314,17 zł i zasądził odsetki ustawowe od tej kwoty od dnia 6 lipca 2014 roku do dnia 31 grudnia 2015 r. Sąd Rejonowy zasądził odsetki od kwoty 1.885,02 zł od dnia 5 listopada 2015 r. oraz od kwoty 1.570,85 zł od dnia 19 maja 2015 r. - do dnia 31 grudnia 2015 r., gdyż w tych terminach pozwanemu zostały doręczone pisma pełnomocnika powodów z rozszerzeniem powództwa o wskazane kwoty. Z kolei zasądzone odsetki podlegały rozbiciu na okres do dnia 31 grudnia 2015 r. i następnie od dnia 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty, ze względu na zmianę treści art. 481 k.c.

O kosztach procesu Sąd Rejonowy orzekł w oparciu o treść art. 100 k.p.c. Powodowie ulegli pozwanemu jedynie co niewielkiej części żądania dlatego też Sąd uznał, że koszty procesu winny obciążyć pozwanego w całości. Na zasądzoną od pozwanego na rzecz powodów kwotę kosztów procesu składają się: opłata od pozwu w sumie 622,00 zł, opłata skarbową od dokumentu pełnomocnictwa w kwocie 17,00 zł oraz koszty zastępstwa procesowego wykonywanego przez radcę prawnego w kwocie 2.400 zł.

Nadto, zgodnie z zasadą wynikająca z art. 100 kpc i na podstawie art. 130 § 2 oraz na podstawie art. 3 ust. 2 pkt 1 i art. 13 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych Sąd Rejonowy nakazał pozwanemu zapłacić kwotę 173 zł na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Rejonowego dla Warszawy - Mokotowa w W. z tytułu nieuiszczonej opłaty sądowej od pozwu, w zakresie rozszerzonego powództwa głównego.

Apelację od wyroku **Sądu Rejonowego dla Warszawy – Mokotowa w W. z dnia 03 stycznia 2017 roku** złożyła każda ze stron postępowania.

Pozwany zaskarżył wyrok w części, tj. w pkt I, IV i V w której Sąd I instancji zasądził od pozwanego na rzecz powodów kwotę 15.880,59 zł wraz z ustawowymi odsetkami, nakazał pobrać od pozwanego kwotę 173 zł tytułem nieuiszczonej opłaty sądowej od pozwu oraz zasądził od pozwanego na rzecz powodów kwotę 3.039,00 zł tytułem zwrotu kosztów procesu, w tym kwotę 2.417 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Pozwany zaskarżonemu wyrokowi zarzucił:

I. Naruszenie przepisu prawa procesowego, mającego istotny wpływ na rozstrzygnięcie, tj. art. 233 k.p.c. poprzez przekroczenie przez Sąd I instancji granic swobodnej oceny dowodów, polegającej na niepełnej i wybiórczej ocenie zgromadzonych w sprawie dowodów, w szczególności polegającej na błędnym uznaniu, że zapis § 9 ust. 7 i 9 umowy o kredyt hipoteczny nr (...) z dnia 31 lipca 2007 roku (dalej: „umowa kredytowa”), w powiązaniu z podpisanym przez powodów porozumieniem z dnia 19 sierpnia 2013 roku (dalej: „porozumienie”) uniemożliwił pobranie stosownej opłaty tytułem ubezpieczenia niskiego wkładu własnego (dalej: „UNWW”) w sytuacji zmiany ubezpieczyciela, podczas gdy na podstawie niniejszego porozumienia, powodowie niewątpliwie wyrazili zgodę na ponoszenie kosztów ubezpieczenia bez względu na osobę ubezpieczyciela, co również słusznie zauważył Sąd I instancji wskazując, że porozumienie modyfikowało umowę w kwestii sposobu pobierania spornych opłat tytułem refinansowania kosztów ubezpieczenia niskiego wkładu własnego, w konsekwencji pobranie kolejnej opłaty tytułem UNWW, mimo zmiany ubezpieczyciela winno być uznane za prawidłowe i zgodne z obowiązującymi przepisami, a zwłaszcza zapisami umowy kredytowej oraz porozumienia.

II. Naruszenie przepisów prawa materialnego:

1. art. 471 k.c. poprzez jego błędne zastosowanie i uznanie, że pozwany - poprzez przekazanie pobranych od powodów opłat tytułem UNWW innemu ubezpieczycielowi, tj. (...) S.A. - nienależycie wykonał swoje zobowiązanie podczas gdy:

a. powodowie wyrazili zgodę na przekazywanie opłat tytułem UNWW dowolnemu ubezpieczycielowi, jak również fakt, że

b. wpisanie nazwy konkretnego ubezpieczyciela do umowy kredytowej miało wyłącznie charakter techniczny i nie wiązało się z powstaniem lub kształtowaniem jakichkolwiek zobowiązań stron, w konsekwencji nie sposób przyjąć byśmy mieli do czynienia z nienależytym wykonaniem umowy.

2. art. 65 § 1 i § 2 k.c. poprzez przyjęcie błędnej wykładni oświadczeń woli stron dotyczących klauzuli ubezpieczenia niskiego wkładu zawartej w umowie kredytowej powodów i porozumienia do umowy kredytowej, co skutkowało nieprawidłowym przyjęciem, iż wolą i zamiarem stron było, aby podmiotem ubezpieczającym kredyt powodów było wyłącznie (...) S.A., podczas gdy rzeczywistą wolą stron było, aby powodowie pokrywali koszty ubezpieczenia niskiego wkładu niezależnie od tego, jaki podmiot będzie świadczył ochronę ubezpieczeniową.

Pozwany podnosi zarzut przedawnienia roszczenia powodów co do kwoty 7.398,00 zł wraz z odsetkami ustawowymi od tej kwoty (tj. w zakresie opłaty za UNWW pobranej od powodów w dniu 31 sierpnia 2010 roku), z uwagi na fakt, że opłaty za UNWW mają charakter świadczenia okresowego, które zgodnie z treścią art. 118 k.c. przedawniają się w terminie trzech lat, a więc w dacie wniesienia powództwa roszczenie powodów w tym zakresie było już przedawnione.

Pozwany wniósł o:

1. zmianę zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie powództwa w całości;

2. zasądzenie od powodów na rzecz pozwanego Banku (...) S.A. kosztów procesu za obie instancje, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Powodowie **zaskarżyli wyrok w części, tj. w pkt II** oddalającego powództwo:

1. co do kwoty 2.827,53 zł: wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od kwoty 2.199,19 zł od dnia 26 września 2016 r. do dnia zapłaty; wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od kwoty 628,34 zł od dnia 14 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty;

2. co do odsetek od zasądzonej kwoty 2473,19 zł stanowiącej różnicę między kwotą 15.880,59 zł (zasądzoną wyrokiem w pkt I), a kwotą 13.407,40 zł, od której Sąd I instancji zasądził odsetki ustawowe lub odsetki za opóźnienie.

Powodowie zaskarżonemu wyrokowi zarzucili:

I. Naruszenie przepisów postępowania, tj. **art. 233 k.p.c.** poprzez: dokonanie ustaleń sprzecznych z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego, a to przyjęcie, że składki za ubezpieczenie niskiego wkładu kredytu powodów od 1 maja 2016 roku do 31 lipca 2016 roku były odprowadzane do Towarzystwa (...) S.A., co miało istotny wpływ na rozstrzygnięcie sprawy, pomimo, że ze zgromadzonego materiału dowodowego wynika, że składki w tym okresie były odprowadzane do (...) S.A.; brak wszechstronnego rozważenia całego materiału dowodowego i dokonanie jego oceny z pominięciem istotnej jego części, w szczególności:

a) pominięcie dowodów z potwierdzeń wykonania operacji obciążenia wspólnego rachunku bankowego Powodów kwotą 314,17 zł w dniach: 30.11.2015r., 31.12.2015r., 30.01.2016r., 29.02.2016r., 30.03.2016r. (łącznie kwota 1.570,85 zł), co w konsekwencji doprowadziło do zasądzenia na rzecz Powodów przez Sąd I instancji jedynie kwoty 15.880,59 zł za okres od 31 sierpnia 2010 roku do 31 lipca 2016r., co miało wpływ na rozstrzygnięcie sprawy w zakresie oddalonego powództwa w tej części,

b) pominięcie dowodów z przesłuchania Powodów, z których wynika, że Powodowie nie zostali poinformowani o ich prawach i obowiązkach wynikających z zawartej umowy ubezpieczenia niskiego wkładu własnego oraz o wpływie zawarcia tej umowy na ich sytuację, w szczególności o tym kto jest rzeczywistym beneficjentem ochrony ubezpieczeniowej, jak również o prawie regresu, co w konsekwencji doprowadziło do przyjęcia przez Sąd I instancji, że uregulowanie kreujące obowiązek Powodów zwrotu Pozwanemu kosztów ubezpieczenia nie miało charakteru klauzuli abuzywnej w rozumieniu art. 385¹ k.c.

II. Naruszenie przepisów prawa materialnego, tj.:

1. **art. 481 k.c. w zw. 455 k.c.** poprzez jego niezastosowanie, polegające na nieuwzględnieniu przez Sąd I instancji odsetek od części zasądzonej łącznie wyrokiem kwoty 15.880,59 zł, a dokładnie od kwoty 2.473,19 zł, podczas gdy ww. kwota objęta była również żądaniem pozwu o zapłatę odsetek ustawowych, a Pozwany poprzez otrzymanie odpisu pozwu został skutecznie wezwany do wykonania świadczenia;

2. **art. 385¹ k.c.** poprzez jego niezastosowanie i uznanie, że Pozwany nie stosował niedozwolonego postanowienia umownego, podczas gdy z zebranego materiału dowodowego wynika, że zostały spełnione przesłanki do zastosowania tego przepisu, albowiem postanowienie nie zostało indywidualnie uzgodnione oraz kształtuje prawa i obowiązki konsumentów w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, naruszając ich interesy.

Powodowie wnieśli o:

1. Zmianę zaskarżonego wyroku w części oddalającej powództwo tj. co do kwoty 2.827,53 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie, poprzez zasądzenie od Pozwanego solidarnie na rzecz Powodów kwoty 2.827,53 zł: wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od kwoty 2.199,19 zł od dnia 26 września 2016 r. do dnia zapłaty; wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od kwoty 628,34 zł od dnia 14 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty.

2. Zmianę zaskarżonego wyroku w części oddalającej powództwo o zapłatę odsetek od kwoty 2.473,19 zł, poprzez zasądzenie od Pozwanego solidarnie na rzecz Powodów ustawowych odsetek od dnia doręczenia odpisu pozwu Pozwanemu do dnia 31 grudnia 2015 r. oraz ustawowych odsetek za opóźnienie od dnia 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty.

3. Zasądzenie od pozwanego solidarnie na rzecz powodów zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Apelacja pozwanego nie zasługiwała na uwzględnienie z uwagi na prawidłowość wyroku w zaskarżonym przez pozwanego zakresie oraz bezzasadność jej zarzutów.

Apelacja powodów zasługiwała natomiast na uwzględnienie w znacznej części i skutkowałą merytoryczną zmianą zaskarżonego wyroku.

Sąd Okręgowy w zasadniczo podzielił i zaaprobował ustalenia poczynione przez Sąd I instancji przyjmując za własne z jednym wyjątkiem dotyczącym ustalenia przez Sąd Rejonowy, że składki pobrane od powodów na ubezpieczenie niskiego wkładu ich kredytu od 01 maja 2016 roku do 31 lipca 2016 roku były odprowadzane do Towarzystwa (...) S.A. Ze zgromadzonego materiału dowodowego nie wynika bowiem ta okoliczność, wynika zaś, że składki w tym okresie były odprowadzane do (...) S.A. (k.298, tom II) – na co zasadnie zwrócili uwagę powodowie w jednym z zarzutów wywiedzionej apelacji. Poza tym jednym wyjątkiem – w ocenie Sądu Okręgowego – Sąd I instancji z zebranego materiału dowodowego wyciągnął uzasadnione i logiczne wnioski, nie dopuszczając do naruszenia przepisu art. 233 k.p.c. Kompletność materiału dowodowego spowodowała, iż nie zachodziła konieczność uzupełnienia ustaleń stanu faktycznego, a tym bardziej przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości lub w części. Sąd Rejonowy w sposób prawidłowy zastosował również przepisy prawa materialnego w zakresie wskazanym w uzasadnieniu orzeczenia. W szczególności nie można zgodzić się z zarzutem naruszenia przepisu art. 233 § 1 k.p.c. podniesionym przez pozwanego w apelacji. Przyjmuje się bowiem, że granice swobody sędziego przy ocenie materiału dowodowego wyznaczają trzy czynniki: logiczny (obowiązek wyciągnięcia z materiału dowodowego wniosków logicznie prawidłowych), ustawowy (powinność rozważenia całego materiału dowodowego) oraz ideologiczny (psychologiczny), przez który rozumie się świadomość prawną sędziego, kulturę prawną oraz system reguł pozaprawnych i ocen społecznych, do których odsyłają normy prawne. Zarzut przekroczenia swobodnej oceny dowodów, skutkującej błędnymi ustaleniami faktycznymi może być skuteczny tylko wtedy, gdy skarżący wykaże przekroczenie swobody sędziowskiej w zakresie któregoś z powyżej wymienionych kryteriów. Wymaga natomiast podkreślenia, że samo przedstawienie przez stronę odmiennych wniosków niż wynikają z oceny dokonanej przez Sąd I instancji nie świadczy jeszcze o przekroczeniu swobodnej oceny dowodów. Pozwany w żaden sposób nie wykazał, że Sąd Rejonowy uchybił zasadom logicznego rozumowania lub doświadczenia życiowego, dokonując swobodnej oceny dowodów i dokonując na ich podstawie ustaleń kwestionowanych przez pozwanego.

Także rozważaniom prawnym Sądu Rejonowego nie można postawić zarzutu naruszenia obowiązujących przepisów.

Zgodnie z ustaleniami poczynionymi przez Sąd Rejonowy strony postępowania były związane umową kredytu hipotecznego. Powyższa umowa regulowała wszystkie uprawnienia i obowiązki jej stron. W tej umowie swoje źródło miały też regulacje związane z pobieraną przez pozwanego opłatą z tytułu ubezpieczenia niskiego wkładu. Za właściwą podstawę prawną dochodzonego w niniejszym postępowaniu świadczenia należało zatem uznać art. 471 k.c. jako ogólną podstawę odpowiedzialności ex contractu. Za powyższą podstawę prawną zapadłego rozstrzygnięcia przemawia również przyjęta zarówno w orzecznictwie jak i nauce prawa kolejność poszukiwania podstawy prawnej świadczenia. W pierwszej kolejności właściwej podstawy prawnej świadczenia należy poszukiwać w ramach przepisów o odpowiedzialności kontraktowej lub deliktowej. Dopiero wówczas, gdy przepisy te nie przystają do okoliczności rozpatrywanej sprawy, należy sięgnąć do przepisów o bezpodstawnym wzbogaceniu (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 maja 2009 roku, IV CSK 523/08).

Sąd Okręgowy oceniając charakter postanowień umowy o kredyt hipoteczny zawartych w § 9 ust. 7-10 w zakresie opłacenia składek za ubezpieczenie niskiego wkładu własnego, pobranych od powodów w okresie wskazanym w pozwie oraz kolejnych pismach zawierających rozszerzenie powództwa doszedł do przekonania, że powodowie nie byli zobowiązani względem innego ubezpieczyciela niż wskazany w łączącej strony umowie z dnia 31 lipca 2007 roku do opłacenia powyższych składek. Sąd Okręgowy przyjął, że treść § 9 ust 7 umowy o kredyt hipoteczny uzależniała obowiązek zwrotu przez kredytobiorców kosztów ubezpieczenia niskiego wkładu od istnienia umowy łączącej bank z konkretnym ubezpieczycielem. Skoro bowiem powodowie będący konsumentami wyrazili zgodę na

opłacanie składek w związku z ubezpieczeniem niskiego wkładu własnego określonego ubezpieczyciela, wszelkie zmiany ubezpieczyciela, warunki ubezpieczenia, które wiążą się ze zmianą ubezpieczyciela, powinny być podane do wiadomości obu konsumentom i wymagają ich aprobaty.

Sąd Okręgowy uznał, iż udzielenie ochrony przez inny podmiot, niewskazany w umowie nie stanowiło podstawy żądania refinansowania przez powodów kosztów powyższych składek potrąconych przez bank, a zmiana tego rodzaju stosownie do zapisu § 11 ust. 1 przedmiotowej umowy wymagała dla swej ważności aneksu podpisanego przez obie strony. Jak słusznie wskazał Sąd Rejonowy – obowiązkowi prawidłowego uregulowania tej kwestii nie wyczerpuje treść postanowienia zawartego w porozumieniu stron z dnia 19 sierpnia 2013 roku, z którego pozwany Bank wywodził, iż powodowie zgodzili się na zmianę ubezpieczyciela. Przedmiotowe porozumienie modyfikowało umowę wyłącznie w kwestii wysokości oraz sposobu pobierania spornych opłat z tytułu refinansowania kosztów ubezpieczenia niskiego wkładu własnego – dlatego także po dacie zawarcia tego porozumienia powodowie byli zobowiązani do zwrotu kosztów ubezpieczenia niskiego wkładu własnego wyłącznie na rzecz Towarzystwa (...) S.A. (później Towarzystwa (...) S.A.), a nie jakiegokolwiek „towarzystwa ubezpieczeń, z którym Bank współpracuje”. Sama treść umowy kredytu hipotecznego jasno wskazuje do czego zobowiązali się powodowie, w związku z jakim ubezpieczeniem godzili się na obowiązek ponoszenia składek ubezpieczenia. Dlatego skoro żądanie powodów dotyczyło składek pobranych od nich w łącznej kwocie 18.708,12 złotych na rzecz innego ubezpieczyciela, to należało uwzględnić powództwo w zakresie roszczenia głównego w całości. Wobec czego, Sąd Okręgowy zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że dodatkowo zasądził na rzecz powodów od pozwanego Banku kwotę 2.827,53 złotych.

W zakresie roszczenia powodów o należne im odsetki Sąd Okręgowy stwierdził, że daty początkowe ich naliczania od poszczególnych kwot składających się na roszczenie główne powinny być następujące:

- od kwoty 9.637,36 złotych od dnia 18 maja 2014 roku,
- od kwoty 314,17 złotych od dnia 06 lipca 2014 roku,
- od kwoty 1.885,02 złotych od dnia 05 listopada 2015 roku,
- od kwoty 1.570,85 złotych od dnia 19 maja 2015 roku,
- od kwoty 628,34 złotych od dnia 14 stycznia 2016 roku,
- od kwoty 2.199,19 złotych od dnia 26 września 2016 roku.

Wobec czego, Sąd Okręgowy zasądził dodatkowo od pozwanego Banku na rzecz powodów odsetki ustawowe za opóźnienie liczone od kwoty 628,34 złotych za okres od dnia 14 stycznia 2016 roku do dnia zapłaty oraz odsetki ustawowe za opóźnienie liczone od kwoty 2.199,19 złotych za okres od dnia 26 września 2016 roku do dnia zapłaty – zgodnie z pierwszym z wniosków powodów zawartych we wniesionej przez nich apelacji. Sąd Okręgowy uznał przy tym, że zmiana rozstrzygnięcia o odsetkach zawartego w zaskarżonym wyroku w pozostałym zakresie jest niezasadna – wobec czego drugi z wniosków apelacji powodów nie zasługiwał na uwzględnienie, zaś apelacja powodów w tym zakresie podlegała oddaleniu.

W tym miejscu odnieść się jeszcze tylko należało do zarzutu apelacji wywiedzionej przez powodów dotyczącego błędnego – zdaniem powodów – przyjęcia przez Sąd I instancji, że uregulowanie kreujące obowiązek powodów zwrotu pozwanemu kosztów ubezpieczenia niskiego wkładu własnego nie miało charakteru klauzuli abuzywnej w rozumieniu art. 385¹ k.c. Tym czasem zdaniem Sądu Okręgowego Sąd pierwszej instancji prawidłowo ocenił to postanowienie umowne.

Zaznaczyć w tym miejscu trzeba, iż ubezpieczenie niskiego wkładu własnego stanowiło wyłącznie tymczasowe zabezpieczenie spłaty kredytu hipotecznego, a dzięki jego ustanowieniu powodowie uzyskali możliwość zaciągnięcia kredytu hipotecznego bez posiadania (wniesienia przed wypłatą kredytu) wymaganego przez pozwanego bank poziomu

wkładu własnego, przy czym zabezpieczenie to miało obowiązywać jedynie do czasu wniesienia tego wkładu. Udzielenie kredytu z pominięciem warunku dotyczącego wniesienia wymaganego wkładu własnego generowało bowiem po stronie pozwanego zwiększone ryzyko transakcji kredytowej, które to ryzyko było akceptowane przez pozwanego bank właśnie dzięki ustanowieniu dodatkowego zabezpieczenia. Z perspektywy banku istotny jest tak interes w postaci uzyskania korzyści finansowych z udzielonego kredytu, jak również, co znajduje potwierdzenie w prawnej definicji kredytu, odzyskanie udzielonego świadczenia. Zysk banku jest bowiem możliwy do osiągnięcia tylko wtedy, jeżeli klient jest wypłacalny, a zatem gdy może zwrócić kwotę przyjętą od banku. Te okoliczności przede wszystkim kalkuluje bank określając zakres koniecznych zabezpieczeń, którego funkcje substytucyjną wobec wymogu wniesienia wkładu własnego, pełniło ubezpieczenie niskiego wkładu własnego, zwracane bankowi przez powodów. Obciążenie to w postaci ubezpieczenia spłaty kredytu stanowiło element minimalizowania ryzyka, związanego z brakiem środków własnych konsumenta i koniecznością zaangażowania kredytowego banku w stopniu wyższym niż przyjęte progi ostrożnościowe.

Zdaniem Sądu Okręgowego ekonomiczna rola ubezpieczenia niskiego wkładu własnego polega na finansowej partycypacji kredytobiorcy w określonej części kredytowego przedsięwzięcia. Wobec czego, należało stwierdzić, iż z ekonomicznego punktu widzenia brak jest podstaw do uznania, że istota postanowienia umowy kredytu, dotycząca obowiązku poniesienia kosztów ubezpieczenia niskiego wkładu własnego, była sprzeczna z dobrymi obyczajami. Nie sposób uznać za uzasadnione upatrywanie abuzywności wyłącznie w fakcie ponoszenia ekonomicznego ciężaru ustanowienia tego dodatkowego zabezpieczenia spłaty kredytu, bo w konsekwencji należałoby za niedozwolone uznać wszelkie postanowienia umowne w zakresie zabezpieczeń, które mają charakter odpłatny (jak np. poręczenie, gwarancje, czy umowę ubezpieczenia zawartą pomiędzy ubezpieczycielem a kredytobiorcą).

O abuzywnym charakterze postanowień § 9 pkt 7-10 umowy kredytu nie może również świadczyć fakt możliwych roszczeń regresowych ubezpieczyciela wobec kredytobiorcy. Roszczenie regresowe stanowi konstrukcję ustawową (art. 828 k.c.), a możliwość jego dochodzenia sama w sobie nie pogarsza sytuacji powodów, w szczególności zaś nie prowadzi do zmiany wysokości zadłużenia. Faktycznie zmienia się bowiem tylko osoba wierzyciela. Zwrócić należy uwagę, iż w przypadku regresu ubezpieczeniowego w zakresie, w jakim pozwany otrzymałby odszkodowanie od ubezpieczyciela, zmianie uległaby wyłącznie osoba wierzyciela (zamiast pozwanego wierzycielem kredytobiorcy stałby się ubezpieczyciel). Oczywistym jest jednak, że ubezpieczyciel nie mógłby dochodzić od powodów kwoty wyższej niż kwota odszkodowania wypłacona pozwanemu zgodnie z Umową generalną. Brak jest zatem podstaw do uznania, iż regres ubezpieczeniowy może spowodować po stronie powodów jakiegokolwiek dodatkowe ryzyko czy szkodę majątkową, wobec czego, że interesy konsumentów zostały naruszone w sposób rażący. Tym bardziej, że rozpatrywanym przypadkiem ubezpieczycielowi nie przysługiwało roszczenie regresowe wobec kredytobiorców (oświadczenie – k.290, tom II).

Ponadto, postanowienia zawarte w § 9 umowy kredytowej są jasne i klarowne, nie nastrożają żadnych wątpliwości interpretacyjnych, albowiem w sposób jednoznaczny i zrozumiały informują klienta o charakterze prawnym tego ubezpieczenia, jak i konsekwencjach z nim związanych wobec czego przyjąć należało, iż zawarte w tych zapisach informacje w sposób dostateczny wyjaśniały podstawowe konsekwencje zastosowania tego zabezpieczenia.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Okręgowy częściowo zmienił zaskarżony wyrok na podstawie art. 386 § 1 k.p.c., oddalając apelację powodów w pozostałym zakresie oraz oddalając apelację pozwanego w całości na podstawie art. 385 k.p.c.

Rozstrzygnięcie o kosztach postępowania odwoławczego zapadło w oparciu o przepis art. 100 zd. 2 k.p.c.